

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เบนจสุขภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่น้ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยมีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้
6. แผนการดำเนินงานวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

1.1.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีชุดความรู้ด้านสุขภาวะด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

- 1) นายไพบูลย์ เพชรไพฑูรย์ อายุ 69 ปี อยู่บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 11 ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการเกษตรและการปลูกพืชโดยไม่ใช้สารเคมี
- 2) นายเสถียร คณาศรี อายุ 63 ปี อยู่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 8 ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการจับสัตว์
- 3) นายเคน บัวลาด อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 14 ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่ใช้รักษาโรค (หมอยา)
- 4) นางทองมา ราชคาม อายุ 73 ปี อยู่บ้านเลขที่ 53 หมู่ที่ 4 ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าพื้นเมือง การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ

5) นางซารี พลสมชัย อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 52 บ้านเม่นใหญ่ หมู่ที่ 4 ตำบลแก่ง
เลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง การย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ

6) นายอนันต์ หม่อมกระโทก อายุ 53 ปี อยู่บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 14 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับเรื่องดิน (หมอดิน)

1.1.2 กลุ่มคนที่สนใจพัฒนาสุขภาพด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1) นางกาญจนา ไชยเสถียร อายุ 44 ปี อยู่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2) นางไพรวรรณ วงศ์พิมพ์ อายุ 43 ปี อยู่บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 11 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3) นายประภาส พลศรี อายุ 55 ปี อยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 4 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

4) นายสุเทพ สำราญรื่น อายุ 46 ปี อยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ที่ 14 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

5) นายบุญ ศรีเมือง อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 14 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

6) นายทวีศักดิ์ ภารภิรมย์ อายุ 63 ปี อยู่บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 14 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

7) นายอภิชาติ ภาแก้ว อายุ 55 ปี อยู่บ้านเลขที่ 56 หมู่ที่ 14 ตำบล
แก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

8) นายเทียน สาทิมาน อายุ 70 ปี อยู่บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 4 ตำบลแก่งเลิงจาน
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

9) นายสมัคร ยีวน อายุ 36 ปี อยู่บ้านเลขที่ 46 หมู่ที่ 8 ตำบลแก่งเลิงจาน
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

10) นางลำเพย โตเล็ก อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 39 หมู่ที่ 4 ตำบลแก่งเลิงจาน
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.2 ระเบียบวิธีวิจัย

เบญจสุขภาพะชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
บ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology)
ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การอธิบายปรากฏการณ์วิทยาเชิงสังคม
(Social phenomenology) แบบอุปนัย (Inductive) และข้อมูลส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณได้จาก

การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการงานวิจัยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยวิทยาของการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-based Research)

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1.3.1 ศึกษาปรากฏการณ์เบญจสุภาวะชุมชนบ้านเม่นใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่เคยรู้และใช้ชีวิตชีวิตด้วยความพอเพียงในการดูแลสุขภาพตนเอง ทั้งที่เป็นคนในชุมชนและคนนอกชุมชน จำนวน 10 คน

1.3.2 การจัดการความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับเบญจสุภาวะชุมชน ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมในชุมชน แบ่งชุดความรู้ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และสิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 6 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

1.3.3 สร้างรูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดประกอบด้วยกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีชุดความรู้ด้านสุขภาพด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 6 คนและกลุ่มคนที่สนใจพัฒนาสุขภาพด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 10 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

1.3.4 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นผู้ให้ข้อมูล

1.4 ขั้นตอนในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรม ได้แบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ โดยในแต่ละระยะมีกระบวนการตามขั้นตอนในแต่ละกิจกรรม ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปรากฏการณ์เบญจสุภาวะชุมชนบ้านเม่นใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบริบทของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเม่นใหญ่

1.2 ออกสำรวจพื้นที่ ประวัติความเป็นมาและวิถีชีวิตของคนในชุมชน

บ้านเม่นใหญ่ โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ปลายเปิด การสนทนาโดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือกลุ่มคนในชุมชนที่มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

1.3 ผู้วิจัยสรุปบริบทของชุมชน ทำแผนที่ภูมิสังคม

2. ศึกษาการดำรงชีวิตของชุมชนในด้านเบญจสุภาวะชุมชนในสมัยอดีตและปัจจุบัน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ประชุมชี้แจงกลุ่มเป้าหมายที่ศูนย์ทรงรัตน์ ศรีสารคาม(แหล่งเรียนรู้สุภาวะชุมชน)

2.2 สำรวจวิธีการดำรงชีวิตของคนชุมชนในด้านเบญจสุภาวะชุมชนในอดีตและปัจจุบันจากผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทุกคนในชุมชนและคนภายนอกชุมชน โดยใช้แบบสำรวจ

2.3 สัมภาษณ์แบบเชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย ในการดำรงชีวิตในด้านเบญจสุภาวะชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2.4 สรุปปรากฏการณ์เชิงพหุลักษณะการดำรงชีวิตในด้านเบญจสุภาวะชุมชนในแต่ละยุค

ระยะที่ 2 ศึกษาการจัดการความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับเบญจสุภาวะชุมชน มีกิจกรรมต่อไปนี้

1. สำรวจชุดความรู้ในการดำรงชีวิตที่เกี่ยวกับเบญจสุภาวะในชุมชนทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคมและสิ่งแวดล้อมโดยใช้แบบสำรวจ

2. เชิญกลุ่มผู้ให้ข้อมูลร่วมเปิดเวทีเสวนาความหลากหลายและสรุปชุดความรู้ที่เกี่ยวกับเบญจสุภาวะโดยจัดทำเป็นแผนที่ความรู้ที่ศูนย์ทรงรัตน์ ศรีสารคาม(แหล่งเรียนรู้สุภาวะชุมชน)

3. จัดการความรู้ของชุมชนที่เกี่ยวกับเบญจสุภาวะชุมชนที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมในชุมชน โดยการออกแบบกิจกรรมการพัฒนาชุดความรู้ด้านสุภาวะชุมชน

ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. วางแผนพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ในกิจกรรมของชุดความรู้ที่เกี่ยวกับเบญจสุภาวะชุมชน

2. จัดกิจกรรมพัฒนาเบญจสุภาวะร่วมกัน ของกลุ่มเป้าหมาย โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย

3. ถอดบทเรียนจากการสังเกต สัมภาษณ์และการบันทึกวิถีทัศน์

4. **สรุปรูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น**
ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนา
 ท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม
 มีกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. จัดเวทีเสวนาโดย เชิญกลุ่มเป้าหมาย คนในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญจาก
 มหาวิทยาลัย เพื่อยืนยันผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตาม
 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

2. สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนา
 ท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม
 ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ โดยในแต่ละระยะมีกระบวนการตามขั้นตอนในแต่ละ
 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการดำรงชีวิตของชุมชนในด้านเบญจ
 สุภาวะชุมชน

2.2 แบบสำรวจการดำรงชีวิตของคนชุมชนในด้านเบญจสุภาวะชุมชน

2.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการดำรงชีวิตในด้านเบญจสุภาวะ
 ชุมชน

2.4 แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
 ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ของ
 กลุ่มเป้าหมาย

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือทั้งแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจความคิดเห็น
 แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินรูปแบบ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่มและการบันทึกการสนทนากลุ่มของ
 ไพบูลย์ วรคำ (2552 : 211)

3.1.2 สร้างประเด็นในการสนทนากลุ่ม จัดทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตามวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3.1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มตามประเด็นการสนทนากลุ่มเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ดังนี้

1. ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ เจ้าของกิจการ องค์กรมหาชีวลัย ถนนกิจการ 34 บ้านปากช่อง ตำบลสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา
2. ดร.นิคม ชมภูหลงศึกษานิเทศเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา
3. ผศ.ว่าที่ร.ต.ดร.อรรณู ชูยกระเดื่อง ประธานสาขาวิจัยและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครื่องมือ
4. รศ.สกุล ไสรัจจ์ ศศ.ม. พลศึกษา ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบัน การพลศึกษามหาสารคาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา
5. ดร.เสนห์ เสาวพันธ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านปากบุง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องในการใช้ภาษา

3.1.4 ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ตรงประเด็นในการสนทนากลุ่ม ครอบคลุม วัตถุประสงค์ที่จะศึกษา จึงนำแบบบันทึกการสนทนา ไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

3.2 แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างแบบสัมภาษณ์ของ สมนึก ภัททิยธนี (2546 : 35) และไพศาล วรคำ (2552 : 208)

3.2.2 กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องวิทยาศาสตร์ชุมชน ในชุมชน บ้านเม่นใหญ่

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณา เพื่อตรวจสอบรูปแบบ การใช้ภาษาและเนื้อหา ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบถูกต้อง การใช้ภาษายังไม่สามารถสื่อ ให้ได้คำตอบ ประเด็นคำถามครอบคลุมเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญ

3.2.5 นำแบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงให้สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลใน การสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเบญจสุภาวะชุมชน ในชุมชนบ้านเม่นใหญ่

3.3 แบบสำรวจวิถีการดำรงชีวิตของคนชุมชนด้วยเบญจสุภาวะชุมชน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.3.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เกี่ยวกับกำหนดขอบเขตของการใช้แบบสำรวจวิถีการดำรงชีวิตของคนชุมชนด้วยเบญจสุภาวะ

3.3.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างแบบสำรวจ ของไพศาล วรรคำ (2552 : 216)

3.3.3 กำหนดประเด็นในการสำรวจ ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.3.4 สร้างแบบสำรวจให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องเบญจสุภาวะในชุมชนบ้านเม่นใหญ่

3.3.5 นำแบบสำรวจเสนอผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณา เพื่อตรวจสอบรูปแบบ การใช้ภาษาและเนื้อหา ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบถูกต้อง การใช้ภาษาสามารถสื่อให้ได้คำตอบ ประเด็นคำถามครอบคลุมเนื้อหา

3.3.6 นำแบบสำรวจ ที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมการใช้รูปแบบของไพศาล วรรคำ (2552 : 207))

3.4.2 กำหนดประเด็น ให้ตรงกับวัตถุประสงค์

3.4.3 สร้างแบบประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชนให้ครอบคลุมด้านทักษะการดำเนินชีวิตในเรื่องการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา สังคมและสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (ประพัฒน์ จำปาไทย, 2530 : 29 - 30) โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินประเมินค่าพฤติกรรม ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00
เหมาะสมมาก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49

เหมาะสมน้อย ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49

เหมาะสมน้อยที่สุด ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49

3.4.4 นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องด้านพฤติกรรมกับนิยามประเด็นหลัก ความถูกต้องในการใช้ภาษา ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้เสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

3.4.5 นำแบบประเมินผลที่ได้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3.4.6 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

- 1) ตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่าง เวลาที่ต่างกัน และข้อมูลด้านบุคคลที่ต่างกัน
- 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ข้อมูลที่ได้รับไม่มีความมั่นใจ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูล โดย เปลี่ยนผู้สังเกต และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่
- 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แล้วนำมาบันทึกรวมทั้งพิจารณาการทำทาง พฤติกรรม บรรยายกาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับการถอดเทป และการบันทึกภาคสนามในหลายๆ วิธี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพและได้มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

4.1.1 นำข้อมูลมาจัดกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.1.2 นำข้อมูลมาจัดแบ่งกลุ่มย่อยตามลักษณะของข้อมูลในแต่ละประเภท

4.1.3 การให้รหัสข้อมูล เป็นการอ่านทบทวนข้อมูลที่ได้จัดระเบียบไว้อีกครั้งหนึ่ง

เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีความหมายตรงประเด็นกับเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ พร้อมกับตั้งชื่อกำกับข้อความ

4.1.4 การแสดงข้อมูล นำข้อมูลย่อยกลุ่มต่างๆ ที่มีความหมายสัมพันธ์กันเข้ามารวมกันตามประเด็นหัวข้อการวิเคราะห์ เพื่อบรรยายเรื่องราวที่มีความหมาย เพื่อนำไปสู่คำตอบในการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพัฒนาเบญจสภาวะด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การสังเกต ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปอุปนัย

5. สถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรม โดยคำนวณจากความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ไพศาล วรคำ. 2552 : 257)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC เป็นดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

R เป็นคะแนนระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินในแต่ละข้อ

n เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

5.2 สถิติพื้นฐาน

5.2.1 ร้อยละ (Percentage) การคำนวณใช้สูตรดังนี้ (พิชญ พงศ์ศรี. 2550 : 291)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

5.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) มีสูตรในการคำนวณดังนี้ (พิชญ พงศ์ศรี. 2550 : 293)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\sum x$ = ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

5.2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีสูตรในการคำนวณดังนี้

(พิชญ พงศ์ศรี. 2550 : 295)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n(n-1)}}$$

หรือ

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ x = ข้อมูลแต่ละจำนวน

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

n = จำนวนข้อมูลหรือขนาดของตัวอย่าง

5. แผนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการดำเนินการวิจัยตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง	เครื่องมือที่ใช้	ระยะเวลาดำเนินงาน	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
ศึกษาปรากฏการณ์เบี่ยงเบนสุขภาพชุมชนบ้านแม่่นใหญ่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	1) ศึกษาบริบทของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้ 1.1) ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านแม่่นใหญ่ 1.2) ออกสำรวจพื้นที่ ประวัติความเป็นมาและวิถีชีวิตของคน	ทีมวิจัย	แบบบันทึกข้อมูล	พฤษภาคม 2555- มิถุนายน 2555	ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านแม่่นใหญ่
		1.ทีมวิจัย 2. ผู้รู้ในชุมชนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญวิถีชีวิต	การสังเกต การสัมภาษณ์ ปลายเปิด การสนทนา		-ประวัติของหมู่บ้าน -ปรากฏการณ์การดำรงชีวิตด้านเบี่ยงเบนสุขภาพของคนใน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนดำเนิน การวิจัย	กิจกรรม	กลุ่มคน ที่เกี่ยวข้อง	เครื่องมือที่ใช้	ระยะเวลา ดำเนินงาน	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
	<p>ในชุมชนบ้าน แม่ใหญ่</p> <p>1.3)สรุปบริบท ของชุมชนโดย การจัดทำ แผนที่ภูมิสังคม</p> <p>2) ศึกษาการ ดำรงชีวิตของ ชุมชนในด้าน เบญจสุภาวะ ชุมชนในสมัย อดีตและปัจจุบัน มีขั้นตอนดังนี้</p> <p>2.1) ประชุมชี้ แจงกลุ่มเป้า หมาย</p> <p>2.2)สำรวจ วิธีการดำรงชีวิต ของคนชุมชน ในด้านเบญจสุ ภาวะชุมชน ในอดีตและ ปัจจุบัน</p>	<p>ดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนา สุขภาพตนเอง ตามธรรมชาติ</p> <p>1.ทีมวิจัย 2. กลุ่มเป้า หมาย 2.1 ภูมิ ปัญญา ท้องถิ่นที่มีชุด ความรู้ด้าน เบญจสุภาวะ ชุมชน</p>	<p>แบบ สำรวจ</p>		<p>ชุมชน</p> <p>-บริบทชุมชน</p> <p>-วิธีการดำรงชีวิต ในด้านเบญจสุภาวะ ชุมชนในอดีตและ ปัจจุบันของชุมชน</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง	เครื่องมือที่ใช้	ระยะเวลาดำเนินงาน	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
	2.3) สัมภาษณ์แบบเชิงลึก กลุ่มเป้าหมายในการดำรงชีวิตในด้านเบญจสุภาวะชุมชน 2.4) พหุลักษณะการดำรงชีวิตในด้านเบญจสุภาวะชุมชนในแต่ละยุค		แบบสัมภาษณ์เชิงลึก		การดำรงชีวิตในด้านเบญจสุภาวะชุมชนในแต่ละยุค
ศึกษาการจัดการความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเบญจสุภาวะชุมชน	1) สำรวจชุดความรู้ในการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเบญจสุภาวะในชุมชน 2) เติญกลุ่มผู้ให้ข้อมูลร่วมเปิดเผยที่เสวนาความหลากหลายและสรุปชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเบญจสุภาวะโดยจัดทำเป็นแผนที่ความรู้	1. ทีมวิจัย 2. กลุ่มเป้าหมาย 2.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีชุดความรู้เกี่ยวกับเบญจสุภาวะ	แบบสำรวจ	กรกฎาคม 2555- สิงหาคม 2555	-แผนที่ความรู้ -ชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเบญจสุภาวะทั้ง 5 ด้าน (ร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาและสิ่งแวดล้อม)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนดำเนินงาน	กิจกรรม	กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง	เครื่องมือที่ใช้	ระยะเวลาดำเนินงาน	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
การวิจัย	3) จัดการความรู้ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเบญจสุทธภาวะชุมชนที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมในชุมชน				
สร้างรูปแบบการพัฒนาเบญจสุทธภาวะชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม	1) วางแผนพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย ในชุดความรู้ที่เกี่ยวกับเบญจสุทธภาวะชุมชน 2) พัฒนาเบญจสุทธภาวะชุมชนร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย 3) ถอดบทเรียนและสรุปรูปแบบการพัฒนาเบญจสุทธภาวะชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ	1. ทีมวิจัย 2. กลุ่มเป้าหมาย	การสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย	กันยายน 2555- พฤศจิกายน 2555	-การเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย -รูปแบบการเบญจสุทธภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง	เครื่องมือที่ใช้	ระยะเวลาดำเนินงาน	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
	พอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม				
ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	1) จัดเวทียืนยันข้อมูลและการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 2) สรุปผลการยืนยันข้อมูลและผลการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	กลุ่มเป้าหมายคนในชุมชนผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย	จัดเวทีเสวนาแบบประเมิน	ธันวาคม 2555	-ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาเบญจสุภาวะชุมชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย	กิจกรรม	กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง	เครื่องมือที่ใช้	ระยะเวลาดำเนินงาน	สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ
	ของชุมชนบ้าน แม่่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหา สารคาม				

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY